

Záróbeszámoló (2021. május 25.)

Projekt címe	Az EU nemzetközi segélyezési politikájának digitális dimenziói és adatvédelmi összefüggései
Támogatás	Magyar Állami Eötvös Ösztöndíj
Ösztöndíjas	Paragi Beáta, PhD, egyetemi docens, Budapesti Corvinus Egyetem
Fogadóintézet	Norwegian Research Center for Computers and Law, University of Oslo (NRCCL UiO)
Időtartam	2020. november 1 – 2021. április 30.
Mobilitás célja	olyan szakmai közegben (NRCCL, UiO) végrehajtani a kutatási projektet, ahol a rendelkezésre álló jogi és technológiai szaktudás kiegészíti a nemzetközi fejlesztési, illetve humanitárius segélyezéssel foglalkozó civil szervezetekkel kapcsolatos ismereteimet. A kutatási projekt, illetve mobilitás – összhangban a <i>cross-border</i> és <i>cross-sector</i> mobilitást ösztönző nemzetközi kutatópolitikai trendekkel – egyszerre jelent országok (Norvégia, Magyarország), diszciplínák (EU jog, politikaelmélet, illetve nemzetközi kapcsolatok) és szektorok (akadémiai szféra, civil szféra) közötti tudástranszfert.
Kutatás célja	annak feltérképezése volt, hogy az EU és tagállamai hogyan, illetve milyen eszközökkel védik a fejlődő világban élők magánélethez (<i>privacy</i>), illetve személyes adatokhoz fűződő alapvető jogait, adott esetben hogyan és miért korlátozzák azokat. A kérdést a nemzetközi fejlesztési és humanitárius segélyezés metszetében, a palesztin segélyezés példáján keresztül, illetve interdiszciplináris szemszögből szeretném vizsgálni

A projekt végrehajtása

Kutatás. A kutatás három fő kérdésre kereste a választ: (1. makro szint) Az EU mint donor hogyan, milyen (jogi) eszközökkel biztosítja, esetleg korlátozza a személyes adatok védelmét a nemzetközi fejlesztési és humanitárius segélyezés terén?; (2. mezo szint) A segélyprojekteket az EU/EGT határain túl (például a Palesztin Hatóság területén) végrehajtó civil szervezetek hogyan védik a nyilvántartásukban szereplő egyének (EU és nem-EU-állampolgárok) személyes adatait? Milyen dilemmákkal szembesülnek a digitalizáció és az adatvédelem kapcsán? (3. mikro) Hogyan gondolkodnak az átlagemberek a magánéletük, illetve a személyes adataik védelméről olyan közegben, ahol egyébként a donorok és segélyszervezetek jelenléte is erős?

A kutatás alapvetően kvantitatív megközelítésre épült, amely eredetileg a Palesztin Nemzeti Hatóság (PNH), vagyis az EU számára egyik legfontosabb partner, területén tevékeny donorok és NGO-k példáján keresztül tervezte vizsgálni a felvetett kérdéseket. A kutatási kérdések megválaszolásához egy online surveyt,¹ európai civil szervezetekkel folytatott interjúkat és

¹ Elérhető: https://forms.office.com/Pages/ResponsePage.aspx?id=uAHd-HZyZkqqnVdn8PSlr0Xl8SmNzXlFqf_slr3IU8FUOE8yOUVHM0tNWDDdGSFpWNEFUVU5UREswNC4u

palesztin magánszemélyekkel folytatott interjúkat használtam a hagyományos *desk research* eszköztárán túl.

Az online kérdőívet végül 35 európai NGO töltötte ki anonim módon (Skandinávia: 12; Nyugat-Európa: 11, Dél-Európa: 3; Közép-Európa: 5, UK: 4), amely közül 9 fejlesztési, 4 humanitárius NGO-ként definiálta önmagát, 18-an mind fejlesztési, mind humanitárius tevékenységet végeznek; a maradék 4 inkább tudatosságnövelő, vagy *legal advocacy* területen aktív. A válaszadók köréből kerültek ki azon civil szervezetek, amelyek képviselőivel online formában (Zoom vagy Teamsen keresztül) tudtam beszélgetni március és április folyamán.

A pályázat beadásakor nem látott körülmények. Lényegében három olyan körülmény volt, amire nem számítottam, az egyik, hogy a Covid-járvány ennyire elhúzódik, a másik, hogy a projekttel egyidőben lehetőségem lesz részt vennem egy kiegészítő MA-képzésben (*ICT Law*, amelyet ugyaz a szervezeti egység gondoz az Oslói Egyetemen, amely a projekt házigazdája is volt). Miközben a képzés és a kutatási projekt egybeesése szakmailag nagyon nagy segítség volt, az adatok feldolgozásával, illetve az írással lassabban haladtam, mint terveztem és a kéziratok véglegesítése el fog húzódni az év második feléig. A harmadik „körülmény” – az összefüggés a használt emailcím és az interjúalanyok válaszadási hajlandóság között – inkább egy kellemetlen meglepetés volt.

A Covid-járvány következményei kapcsán: miközben technikailag végtelenül könnyű online interjúkat szervezni, a valóságban nagyon sokan hátrították el a megkeresését azzal, hogy nem érnek rá, mert extra terhek hárulnak rájuk. Miközben kb. 10-15 perc alatt bőven kitölthető volt az online kérdőív, ráadásul személyes adatokat sem kellett megadni, sokan időhiányra panaszkodtak; a többség nem is válaszolt. Ennek megfelelően sokkal több időm elment, az újabb emailek kiküldésével, illetve kapcsolatfelvétellel, mint terveztem. A megkeresett európai civil szervezetek a Concord² és a VOICE³ tagságából kerültek ki, vagyis olyanok is kerültek a mintába, akik nem (csak) a palesztin területeken aktívak, hanem a világ más pontjain is. Miközben ez a reprezentativitást növelte, a 2. és 3. kutatási kérdés közötti kapcsolat valahol gyengült.

Az online kérdőívek kapcsán tudomásul kellett vennem, hogy az uio-s egyetemi emailcímmel (ami mint hallgatónak járt, nem mint vendégkutatónak, ezért is nem használtam a projekt első felében) a válaszadási ráta kb. háromszor magasabb, mintha a corvinusos emailcímem használnom. Volt olyan (norvég) civil szervezet, ahonnan lényegében „idegenek által küldött emailekben lévő linkeket nem nyitunk meg” választ kaptam IT security-re hivatkozva, ami teljesen életszerűtlen magyarázatnak tűnt. 2021. január 24. és március 17. között kb. 250 emailt küldtem ki a BCE-s emailcímről, plusz emlékeztetőket, amelyekre 20 darab válasz érkezett; március 19. és április 10. között az oslói egyetemi emailcímet használtam, amely további 15 választ eredményezett, kb. 45 kiküldött emailt követően.

Írás. Amint azt a kutatási tervben is jeleztem, az adatgyűjtés részben megkezdődött a projekt kezdete előtt. A részeredményeket előadás-műhelymunka keretében a január 14-i Corvinus Kutatási Héten volt lehetőségem megvitatni (*Digitalizáció és adatvédelem a nemzetközi segélyezésprojekteken az EU/EGT határain túl*).⁴ Ezen túl az alábbi projekthez kapcsolódó kutatási eredményeket tartalmazó publikációkat tudom felsorolni:

² <https://concordeurope.org/about-us/who-we-are/members/>

³ <https://voicceu.org/our-members>

⁴ A januári programleírás szerint: „a workshop keretében egy jelenleg futó, a Tempus Közalapítvány által finanszírozott Eötvös-projektet szeretnék bemutatni, amely azt vizsgálja, hogy az EU és tagállamai hogyan, illetve

(szerkesztés alatt) Nemzetközi fejlesztési együttműködés. Aktualitások és digitalizáció az EU segélypolitikájában. szerk. Ördögh Tibor (NKE): *Az Európai Unió politikai rendszere*.

(2020) Digital4Development? European data protection in the Global South. *Third World Quarterly* 42(2): 254-273.

(átdolgozás alatt) "Privacy is very important, like water and air". Female perceptions on privacy violations and their consequences in the Gaza Strip. Submitted to *Journal of Middle East Women's Studies*

(folyamatban) Privacy in Palestine. Perceptions on private life and privacy in Gaza. (target journal: *Middle East Policy* vagy *Journal of Palestine Studies*)

(folyamatban) "I live without a personality and have no privacy." Perceptions on offline and online privacy violations in the Gaza Strip (target journal: *CyberOrient*)

További két kézirat folyamatban van (egyelőre pontos cím nélkül), az egyik az adatvédelem és a terrorizmus elleni küzdelem összefüggéseit járja körül a Globális Délen tevékeny civil szervezetek által tapasztalt kihívásokra fókuszálva, a másik pedig az online survey és egyes follow-up interjúk során gyűjtött adatokat, valamint a nagyobb európai civil szervezetek adatvédelmi nyilatkozatait fogja feldolgozni. Az online survey kapcsán a SAGE Research Methods Case Studies sorozat keretében készülő „Doing Research Online” gyűjteményébe ígértem egy összefoglalót (ezzel augusztus közepéig kell elkészülnöm).

Kísérőprogramok, amelyeken Oslóban (a korlátozások miatt zömében online) részt vettem:

- NRCCL heti meetingek
- ICT Law MA, <https://www.uio.no/english/studies/programmes/ictlaw-master/>
- 2020. október 30. UiO, NRCCL: *The Digital Services Act and intermediary liability*, https://www.jus.uio.no/ifp/english/research/projects/nrccl/signal/events/2020/webinar_30october_2020.html
- 2020. november 19. UiO, NRCCL: *Webinar - Challenges and Emerging Patterns of Robot Regulation – Exploring Technical, Legal and Ethical Perspectives*. <https://www.jus.uio.no/ifp/english/research/projects/nrccl/viros/events/seminars/webinar-november-2020.html>
- 2021. január 27, PRIO, Oslo: *Tech-Based States of Emergency: Public Responses and Societal implications*, <https://www.prio.org/Events/Event/?x=8842>
- 2021. január 28. CIPESA Data Privacy Summit (Africa, Middle East) online: <https://cipesa.org/2021/01/register-for-the-data-privacy-summit-2021/>

Összességében véve nagyon sok információhoz és ismerethez jutottam ebben a tanévben, amely hosszú távon alakítani fogja a szakmai érdeklődésem, illetve a GDPR területi hatályával kapcsolatos ismereteket is (különösen a civil szervezetek vonatkozásában erről kevés publikáció létezik, miközben nagyon sok a szakmán belüli kérdés).

milyen eszközökkel védik a fejlődő világban élők magánéletéhez (privacy), illetve személyes adatokhoz fűződő alapvető jogait, illetve hogyan értelmezhető a GDPR területen kívüli hatálya a globális Dél országokban lebonyolított olyan segélyprojektek esetében, amelyek során az EU/EGT területén bejegyzett civil szervezetek személyes adatokat gyűjtenek. Amennyiben érintett civil szervezetek képviselői is részt vesznek az eseményen, akkor lehetőségük lesz olyan dilemmákat felvetni, amelyek a gyakorlati munka során felmerülnek, ezzel is hozzájárulva a kutatás alakulásához.” Lásd: <https://www.uni-corvinus.hu/event/kutatasi-het-2021/> illetve <https://www.uni-corvinus.hu/fooldal/kutatas/kutatastamogataskutatasi-het/>